

## 1- Gayretli kardeşlerim, hamiyetli arkadaşlarım ve dünya denilen diyar-ı gurbette medar-ı tesellilerim!

### Altıncı Mektup

بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ وَ إِنَّ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ

سَلَامُ اللَّهِ وَ رَحْمَتُهُ وَ بَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْمَا وَ عَلَى إِخْوَانِكُمَا مَا دَامَ الْمَلَوَانِ  
وَ تَعَاقَبَ الْعَصْرَانِ وَ مَا دَارَ الْقَمَرَانِ وَ اسْتَقْبَلَ الْفَرْقَدَانِ

**Gayretli kardeşlerim, hamiyetli arkadaşlarım ve dünya denilen diyar-ı gurbette medar-ı tesellilerim!**

Madem Cenab-ı Hak sizleri, fikrime ihsan ettiği manalara hissedar etmiştir; elbette hissiyatıma da hissedar olmak hakkınızdır. Sizleri ziyade müteessir etmemek için gurbetimdeki firkatimin ziyade elîm kısmını tayyedip bir kısmını sizlere hikâye edeceğim. Şöyle ki:

Şu iki üç aydır pek yalnız kaldım. Bazen on beş yirmi günde bir defa misafir yanımda bulunur. Sair vakitlerde yalnızım. Hem yirmi güne yakındır, dağcılar yakınımda yok, dağıldılar.

### Besmele ve Tesbih Kapısı

“بِاسْمِهِ سُبْحَانَهُ” ifadesiyle Bediüzzaman, söze kendi adına değil, Allah’ın adıyla başlıyor. Bu, kalbe şu dersi verir: İnsan en ağır yalnızlıkta bile kendi gücüyle ayakta durmaz; Allah’ın ismine dayanır. Çünkü insanın adı zayıftır, makamı geçicidir, sesi kısadır. Fakat Allah’ın adıyla söylenen söz, aczin içinden kuvvet, gurbetin içinden ünsiyet çıkarır.

### Her Şeyin Tesbihi

“وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ” yani “Hiçbir şey yoktur ki O’nu hamd ile tesbih etmesin.” Bu ayet, yalnız görünen insana kâinatın aslında sessiz olmadığını hatırlatır. Dağlar susuyor gibi görünür, ağaçlar konuşmuyor sanılır, gece karanlık zannedilir; fakat iman kulağı açılınca her şeyin Allah’ı zikrettiği anlaşılır. O zaman insan, “Ben yalnızım” derken yanıldığını görür; çünkü bütün varlıklar aynı Rabbin huzurunda onunla beraber kulluk etmektedir.

### Uzun Selamın Manası

سَلَامُ اللَّهِ وَرَحْمَتُهُ وَبَرَكَاتُهُ عَلَيْكُمْ وَعَلَىٰ إِخْوَانِكُمَا مَا دَامَ الْمَلَوَانِ وَ  
تَعَاقَبَ الْعَصْرَانِ وَ مَا دَارَ الْقَمَرَانِ وَ اسْتَقْبَلَ الْفَرْقَدَانِ ifadesi, sadece kuru bir selam değildir. “Gece gündüz devam ettikçe, zaman akıp gittikçe, ay ve güneş döndükçe Allah’ın selamı, rahmeti ve bereketi üzerinize olsun” manasına gelen geniş bir dua gibidir. Burada kalbe düşen ders şudur: Müminin kardeşine selamı bile ebediyet kokmalıdır. Çünkü iman kardeşliği, iki günlük dünya arkadaşlığı değil; ahirete uzanan bir rahmet bağıdır.

Gayretli kardeşlerim, hamiyetli arkadaşlarım ve dünya denilen diyar-ı gurbette medar-ı tesellilerim!

Bu cümlede, dünya “gurbet diyarı” olarak gösteriliyor. Çünkü ruhun asıl vatani bu geçici dünya değildir; insan ebed için yaratılmıştır. Mümin kardeşler ise bu gurbet yolculuğunda bir teselli vesilesidir. İnsan bazen bir dostun duasıyla, bir kardeşin sadakatiyle, bir talebenin vefasıyla bu dünyanın ağırlığına dayanır.

**“Madem Cenab-ı Hak sizleri, fikrime ihsan ettiği manalara hissedar etmiştir; elbette hissiyatıma da hissedar olmak hakkınızdır.”**

Yani “Allah size bana ihsan ettiği hakikatlerden pay vermişse, benim iç dünyamdaki hâllerden de haberdar olmanız sizin hakkınızdır.” Burada büyük bir samimiyet vardır. Hakikat yalnız akılla taşınmaz; kalple de taşınır. Bir dava arkadaşı sadece fikre ortak olmaz, bazen gözyaşına, yalnızlığa, sızıya ve duaya da ortak olur.

**“Sizleri ziyade müteessir etmemek için gurbetimdeki firkatimin ziyade elîm kısmını tayyedip bir kısmını sizlere hikâye edeceğim.”**

Burada çok ince bir merhamet var. Kendi derdi büyük olduğu hâlde, kardeşlerini fazla üzmemek için acısının en ağır kısmını anlatmıyor. Bu, yüksek bir ruh hâlidir. Nefis derdini büyütür, herkes duysun ister. Fakat şefkatli kalp, kendi yarasını bile başkasının kalbini incitmeyecek kadar ölçülü anlatır.

**“Şu iki üç aydır pek yalnız kaldım.”**

Bu cümle zahiren basit görünür; fakat içinde derin bir insanî sızı vardır. İnsan kalabalıklar içinde bile yalnız kalabilir; fakat Bediüzzaman burada fiilî bir yalnızlıktan bahsediyor. Dağ başında, sürgünde, dostlardan uzak, sesi insana değil dağlara çarpan bir yalnızlık. Bu hâl, insanın aczini bütün çıplaklığıyla hissettiren bir imtihan olur.

**“Bazen on beş yirmi günde bir defa misafir yanımda bulunur.”**

Bu cümle, insanî tesellinin ne kadar azaldığını gösteriyor. Normalde insan bir tebessümle, bir selamla, bir muhabbetle ferahlar. Fakat burada o da seyrek. Kalbe dersi şudur: İnsan, alıştığı beşerî teselliler çekildiğinde, asıl tesellinin kimden geldiğini daha açık görür.

**“Sair vakitlerde yalnızım.”**

Bu yalnızlık sadece etrafında kimsenin bulunmaması değildir; insanın kendi iç sesiyle baş başa kalmasıdır. Böyle zamanlarda nefis vesvese verir, kalp incilir, ruh derinleşir. Eğer iman imdada yetişmezse yalnızlık karanlık olur; iman yetişirse yalnızlık bir tefekkür meclisine döner.

**“Hem yirmi güne yakındır, dağcılar yakınımda yok, dağıldılar.”**

Daha önce etrafta bulunan insanların da gitmesiyle yalnızlık iyice derinleşiyor. İnsan bazen tanımadığı kimselerin varlığından bile teselli alır. Onların da kaybolması, dağın sessizliğini daha ağır hissettirir. Bu da kalbe şunu söyler: Her dayanak çekilir, her ses susar, her kalabalık dağılır; fakat Allah'ın yakınlığı dağılmaz.